

100 éves a Magyar Védőnői Szolgálat

Soósné Dr. Kiss Zsuzsanna PhD., főiskolai docens,¹ vezetőségi tag²
Bábiné Szottfried Gabriella, védőnői rendszerek fejlesztését támogató
IT-szakember,³ vezetőségi tag²
Dr. Párducz László osztályvezető főorvos,⁴ elnök²
Dr. Bitó Tamás PhD., egyetemi adjunktus,⁵ főtítkárs²

¹Semmelweis Egyetem, Egészségtudományi Kar, Egészségfejlesztési és Klinikai Módszertani Intézet,
Egészségtudományi Klinikai Tanszék

²Magyar Család- és Nővédelmi Tudományos Társaság

³Országos Tisztifőorvosi Hivatal

⁴Békés Megyei Pándy Kálmán Kórház, Szülészeti-Nőgyógyászati Osztály

⁵Szegedi Tudományegyetem, Általános Orvostudományi Kar, Szülészeti és Nőgyógyászati Klinika

Jelen közleményben az Országház Felsőházi termében megrendezett jubileumi ünnepségről emlékezünk meg, tisztelettel adózva és emléket állítva a múlt és jelen mindazon szakembereinek, akik részesei voltak a napjainkban már a hungarikumok körébe tartozó *Magyar Védőnői Szolgálat* létrejöttének, fennmaradásának és fejlődésének (2). A *Magyar Család- és Nővédelmi Tudományos Társaságot (MCSNTT)* (1) érte az a megtiszteltetés, hogy a rendezvény egyik főszervezője lehetett.

Írásunkat a jövő egészségfejlesztésével foglalkozó szakembereinek is szánjuk hiteles történelmi forrásként. Úgy gondoljuk, hogy az *Egészségfejlesztés* méltó helye a megemlékezésnek, hiszen tanulmányaival évtizedek óta szolgálja a védőnői szolgálat által is megfogalmazott célok megvalósulását.

A *Magyar Védőnők Napja* tiszteletére a Magyar Országház Felsőházi termében 2015. június 13-án rendezett ünnepi rendezvény védnöke *Kövér László*, az Országgyűlés elnöke volt.

Az ünnepséget megtisztelte jelenlétével, ünnepi köszöntőjével *Kövér László*, az Országgyűlés elnöke, *Balog Zoltán*, az emberi erőforrások minisztere, *Zombor Gábor* egészségügyért felelős államtitkár, *Bábiné Szottfried Gabriella*, a centenáriumi programsorozat koordinátora és *Párducz László*, a Magyar Család- és Nővédelmi Tudományos Társaság elnöke. Az ünnepségen részt vettek az Országgyűlés Népjóléti Bizottsága képviselőiben *dr. Bene Ildikó*, a Parlament Népjóléti bizottságának

alelnöke, a szakma vezető szakemberei, a védőnőképző intézmények dékánjai, területen dolgozó védőnők, összesen mintegy 400 résztvevő. A *Semmelweis Egyetem Egészségtudományi Karának* és a *Miskolci Egyetem Egészségügyi Karának* védőnő-hallgatói háromféle egyenruha bemutatásával tisztelegtek a védőnői szolgálat és a védőnőképzés hagyományai előtt.

Szöllősi Györgyi (MTVA), az ünnepség moderátorának köszöntője után *Kövér László*, az Országgyűlés elnöke beszédében így fogalmazott: „*Jelképes történelmi adósságot rónak most le a védőnők felé, amikor a százéves védőnői szolgálatot köszöntik. A védőnői szolgálat azon intézmények közé tartozik, amely a zaklatott történelmi*

LEVELEZÉSI CÍM:

Soósné Dr. Kiss Zsuzsanna, Semmelweis Egyetem Egészségtudományi Kar, Egészségfejlesztési és Klinikai Módszertani Intézet, Egészségtudományi Klinikai Tanszék. Postacím: 1088 Budapest, Vas utca 17. Telefon: +36-1-486-5978. E-mail: soosne@se-etk.hu

korszakok és politikai rendszereken át folyamatosan végezte tevékenységét és fejlődött. A védőnői szolgálat ma alapintézmény, felbecsülhetetlen értékű emberi hálózat” (3).

Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere ünnepi beszédében kifejtette: „A védőnői szolgálat fennállásának száz éve alatt a védőnők bebizonyították, hogy sokkal többek eredeti vállalatuknál, hiszen egy személyben néha orvosok, pszichológusok, tanítók, lelki támaszt nyújtók a gondozott családoknak. A védőnőknek fontos szerepük van az élet védelmében, és ez leginkább azokon a hátrányos helyzetű településeken mutatkozik meg, ahol sok minden más is fenyegeti az életet, a megélhetést. A védőnők egyfajta civilizációs végpontok is, és ha a szolgálat munkatársai ott vannak a végeken, akkor nagyobb az esély arra, hogy ott vonzóbb, élhetőbb lesz az élet” (3).

Az ünnepségen az idén alapított Védőnői szolgálatért-díjjal Dobos Lajos Józsefnét tüntették ki.

Batthyány-Strattmann László-díjat – mely annak adományozható, aki szakmai vagy közszolgálati munkájával hozzájárult az egészségügyi ellátás fejlesztéséhez, e tevékenysége során elért kimagasló teljesítménye elismeréseként – kapott Csordás Ágnes Katalin, Dr. Kiss-Tóth Emőke, Miklósné Ballagó Katalin, Milisitsné Tátrai Beatrix, Somogyiné Rapp Zsuzsanna, Soósné Dr. Kiss Zsuzsanna és Timár Tiborné.

Az egészségügyi ellátás érdekében kifejtett kiemelkedő szakmai vagy közszolgálati tevékenységért Pro Sanitate-díjban részesült Ferencz Irén, Dr. Galgóczy Béláné Rózsa Jolán Aranka, Gerlachné Novák Ágnes, Görögné Tordasi Veronika, Mocsári Márta, Orosz Lászlóné, Prémné Koczner Éva, Rabné Farkas Judit Erzsébet, Radnics Lászlóné, Schnörch Péterné és Vácz Lászlóné védőnő.

A díjakat Balog Zoltán miniszter és Zombor Gábor államtitkár adták át.

Zombor Gábor egészségügyért felelős államtitkár az ünnepségen bejelentette, hogy „a szakmai kollégiumi rendszeren belül önálló védőnői tagozat jön létre, és a vállalkozásban dolgozó védőnők is mentesülhetnek az iparüzési adó megfizetése alól. Az elmúlt időszakban olyan kapcsolatrendszer alakult ki a védőnői szervezetekkel, amely komoly reményre ad okot, és az alapellátási törvénytervezet egyik fontos célja, hogy a védőnői szolgálatot megerősítse. Számítanak a védőnőkre a nép-egészségügyi szűrőprogramok lebonyolításában, amelyekre 15 milliárd forintot tudnak a jövőben elkölteni” (2).

Bábiné Szotzfried Gabriella, a centenáriumi programsorozat koordinátora „A védőnői hivatás mint hungarikum” című előadásában hangsúlyozta, hogy hazánkban a gyermek- és családvédelem egyedülálló módon a 100 éve fennálló magyar védőnői szolgálaton keresztül valósul meg. A szolgálat fennállásától kezdve folyama-

tosan megújult, igazodott a társadalom igényeihez, elvárásaihoz, széles kapcsolati rendszer alakult ki körülötte. A gondozási folyamatban a fő hangsúly a prevención van. A családokkal kapcsolatban álló védőnők magasan képzett, komplex, interdiszciplináris tudással bíró, diplomás szakemberek. A 2013-ban Magyar Örökség Díjjal kitüntetett, 2014-ben kiemelt nemzeti értékévé, majd az ezt követő évben hungarikummá nyilvánított Magyar Védőnői Szolgálat olyan nemzeti kincsünk, melyre méltán lehetünk büszkéek (4).

Dr. Jakab Zsuzsanna, az Egészségügyi Világszervezet (WHO) európai regionális igazgatójának videóüzenetében köszöntötte a résztvevőket.

Dr. Párducz László, a Magyar Család- és Nővédelmi Tudományos Társaság elnöke záró előadásában elmondta, hogy „a XX. század fordulóján, Magyarországon – társadalmi, gazdasági, demográfiai, népmozgalmi változások hatására – az országos anya- és csecsemővédő szervezet alakuló ülésén, a hazai gyermekgyógyászat kiválóságainak – Heim Pál és Bókay János vezetésével – egyetemi tanárok és képviselők, az alapszabályok elfogadása után megalakították az első magyar, országos anya- és csecsemővédelmi szervezetet, az Országos Stefánia Szövetséget. Elnökként Apponyi Albertet, a fővédőnői tisztségre pedig a névadó Stefánia belga királyi hercegnőt jegyezték be. Akkor vasárnap volt, 1915. június 13-a, délelőtt 11 óra. A budapesti Újvárosháza közgyűlési termében gróf Lónyai Elemérné, Stefánia hercegnő örömmel üdvözölte a nemes lelkű hazafiakat. Ők mélyszégyes hazaszeretetük és őszinte emberbaráti érzéseik alapján, erős szövetséget kötöttek a nemzettel. Megéreztek, hogy feladatuk – az anyák és csecsemők védelmének érdekében – egy országos mozgalom szervezése, amely újabb bizonyítéka határtalan szeretetüknek és a mérhetetlen hálának, kötelességtudó, önfeláldozó vitéz fiaink és testvéreink millióival szemben. Álljon fenn a Stefánia Szövetség – népünk javára, a család védelmére, a jövő nemzedékének felvirágzására – árássza el mindentívét jótékonyágának sugarait, és hozzon áldást minden szülőkölködő otthonnak” (5).

Országos csecsemőhalálozásunk jelenleg európai színvonalú, mindössze 4,9%, míg a megalakulás időszakában Budapesten 15%, a falvakban 25% volt (6). Ezen arány javulása jelentős mértékben a szülész-nőgyógyászok, gyermekgyógyászok és védőnők áldozatos munkájának köszönhető. Erre az együttes erőfeszítésre utalt Dr. Párducz László is: „Tisztelet és főhajtás a közösségi szellemben való gondolkodásuk előtt... Tudják, nagyon jól tudják, teljesen mindegy, hogy szekeret vagy hintót húznak a lovak, ha egymásnak esnek, úgy a szekerét, mint a hintót, az árokban vagy a szakadékokban köt ki” (5).

A védőnői szakma elnevezése és a „védőnő” kifejezés Tauffer Vilmos szülész-nőgyógyász professzortól szár-

mazik, aki 1917. október végén egyik előadásában kifejtette, hogy „ilyen munkára csak melegszívű és intelligens nő való, ki e veleszületett és belenevelt értékes lelki tulajdonságokhoz még hozzá tanulta, amit higiénés gyermekápolási és szociális szempontból tudnia szükséges avégből, hogy az anyáknak és csecsemőknek támogatója lehessen a család és a nemzet érdekében” (6).

A Magyar Család- és Nővédelmi Tudományos Társaság által alapított Tauffer-díj tisztelgés a neves szülész-nőgyógyász professzor és későbbi követői munkája előtt.

A szakmát a két világháború között társadalmilag megbecsülték, a „Zöldkeresztes” időszakban a védőnők életkörülményeinek biztosításában jelentős volt az állami szerepvállalás. A folytatás az összefogás erejében rejlik. Ennek szép példája az a szoros együttműködés, mely a Magyar Család- és Nővédelmi Tudományos Társaság és a védőnők között az elmúlt években létrejött (5).

Értéket képviselni hungarikumként nem könnyű.

Ahogy Tauffer Vilmos megfogalmazta: „...be kell hatolni a nép közé, a hajlékában kell felkeresni őt...”. Az ügy nem vesztett el, ma is aktuális: „a tanítás, oktatás mellett elsősorban minden olyan körülmény elhárítása, mely a jövő generáció fejlődését és életképességét kórosan befolyásolhatja” (6).

A Magyar Egészségügyi Szakdolgozói Kamara a centenáriumi ünnepség tiszteletére elkészítette a Magyar Védőnői Szolgálat tevékenységének elismerésére adományozott Magyar Örökség Díj Arany Korona másolatának kitűzőjét, melyet az ünnepség minden résztvevője ajándékba megkapott. A Magyar Család- és Nővédelmi Tudományos Társaság nevében Dr. Párducz László szavaival búcsúzunk: „Kívánom: adassék meg ez az öntudat, ez az erő, amely ezt a 100 éves szolgálatot jellemzi. Adja Isten, egy évszázad múlva a jövő védőnői elmondhassák, hogy kétszáz éve azt teszik, amit elkezdtek, és működésük pótolhatatlan. Így legyen!” (5)

IRODALOM

1. <http://novedelem.hu> (2015-07-13 13:14)
2. A Hungarikum Bizottság 2015 április 23-i döntése alapján a *Hungarikumok Gyűjteménye* kiemelkedő nemzeti értékkel bővült. Az idén 100 éves Magyar Védőnői Szolgálat – mint nemzetközileg is egyedülálló, tradicionális ellátási rendszer – bekerült a Magyar Értéktárba, nemzeti büszkeségeink között tudható. <http://www.hungarikum.hu/content/ujabb-ertekekkel-gyarapodott-hungarikumok-gyujtemenye-es-magyar-ertektar-20150423> (2015-07-13 13:21)
3. <http://www.kormany.hu/hu/emberi-eroforrasok-miniszteriuma/hirek/meg-kell-becsulni-a-vedonok-altal-kepviselt-ertekeket> (2015-07-09 20:52)
4. Bábiné Szotzfried Gabriella: *A védőnői hivatás mint hungarikum*. Előadás a Magyar Védőnői Szolgálat Centenáriumi Ünnepségén. Budapest, Országház, 2015. június 13.
5. Dr. Párducz László: *MCSNTT elnöki köszöntő*. Előadás a Magyar Védőnői Szolgálat Centenáriumi Ünnepségén. Budapest, Országház, 2015. június 13.
6. Kahlíchné Dr. Simon Márta: *A védőnői hivatás története*. Medicina, 2015. <http://www.kormany.hu/hu/emberi-eroforrasok-miniszteriuma/hirek/meg-kell-becsulni-a-vedonok-altal-kepviselt-ertekeket>, 2015-07-09 20:52